

Пролісок

Ганс Крістіан Андерсен

Переказ Віти Левицької

Стояла зима. Повітря було холодне, і вітер пронизував аж до кісток, але у теплій хатині було хороше і приємно. А пролісок лежав у землі, вкритій сніговою ковдрою, і дрімав собі в цибулині.

Якось пішов дощ. Краплі просякнули крізь мокрий сніг, скропили цибулину й розповіли їй про барвистий світ, що знаходиться угорі. Незабаром промінець почав пробивати собі шлях крізь сніг до цибулини, і в ній ожила квітка.

— Заходь! — сказала вона промінцеві.

— Я не можу, — відповідав він. — Не маю досить сили, щоб відчинити двері! От коли настане літо, я буду сильнішим!

— А коли настане літо? — запитала квітка. Вона повторювала це запитання кожного разу, коли новий промінець спускався до неї. Але до літа було ще далеко. На землі й досі лежав сніг, а вода щоночі замерзала.

— Як довго доводиться чекати! Як довго доводиться чекати! — нарікала квітка. — Я відчуваю, що в мені щось рветься назовні. Коли я промкнуся нагору, то привітаю чудовий літній ранок, і це буде найщасливіша мить!

І квітка почала пробиватися крізь тоненьку шкірку цибулини. Сніг підтанув, земля потепліла, і промінець достукався до квітки. Тож вона вистрілила з-під снігу зеленкувато-білим цвітом на зеленому стеблі, і її вузенькі листочки були такі беззахисні.

— Ласкаво просимо! — наспівував кожен промінець, і квітка піднімалась над снігом. Промінці пестили й цілували її, тож вона розквітнула — біла, мов сніг, та ще й прикрашена зеленими смужками. І схилила свою голівку від радості й смирення.

— Прекрасна квітко! — казали промінці. — Яка ти гарна й ніжна! Ти перша, ти єдина. Ми тебе обожнюємо! Ти дзвіночок, що наспівує нам про літо, чудове літо, що мандруватиме світом.

Увесь сніг розтане, холодні вітри відлетять геть. Ми будемо найголовніші. Усе зазеленіє, й у тебе буде гарна компанія: бузок, рокитник, троянди. Але ти найперша, така гарна, така ніжна!

Це було дуже приємно. Сонце пестило її листочки, і все довкола немовби співало з утіхи. Стояла вона у своїй білій сукні у зелену смужечку, така ніжна, така юна і тендітна, й нагадувала про те, що вже весна. Але до літа було ще так довго! Сонце затягнуло хмарами, повіяв холодний вітер.

— Рано ти визирнула на світ, — сказали вітер і холод. — Ми й досі маємо владу, зараз ти відчуєш це й підкоришся нам. Краще б сиділа тихенько у своїй хатці й не вилазила. Твій час ще не прийшов!

Який пронизливий настав холод! Наступні дні не принесли жодного сонячного

променя. Така погода завиграшки могла б зламати маленьку квітку. Але вона виявилась навіть дужчою, ніж думала сама. Її живила віра в те, що настане літо. Тож вона вистояла над снігом у своєму білому вбранні, ще нижче схиливши голівку, коли пішов лапятий сніг, а крижаний вітер почав завивати довкола неї.

— Ти зламаєшся! — казав він. — І зів'янеш! Що тобі тут треба? Чому ти піддалася на вмовляння? Промінці тільки бавились із тобою. Тепер ти маєш те, чого добивалась, дурненька квітко, що з'явилась на світ передчасно!

— З'явилась передчасно! — повторила вона холодної ранкової пори.

— Погляньте, он пролісок! — радісно закричали діти, що проходили повз. — Он видніє квіточка — така гарненька! Найперша, єдина!

Ці слова дали квітці дуже багато, вони здалися для неї схожими на теплі промінці. Втішена квітка навіть не відчула, як її зірвали. Дитина взяла її до рук, поцілувала і занесла до теплої кімнати. Там на неї приязно поглянули й поставили у воду. Це так надавало сил і зміцнювало! Квітка подумала, що вона потрапила в літо.

Дівчина, що жила в цьому будинку, була дуже вродлива й мала друга, який навчався в місті. Вона взяла квітку і поклала на аркуш паперу, де був написаний вірш, що починався і закінчувався згадкою про пролісок. Потім уклала аркуш із квіткою до конверта. Усередині було темно — точнісінько так, як тоді, коли квітка дрімала у цибулині. Тільки тепер їй довелось податися у мандрівку — квітка лежала в сумці листоноші, там вона зминаяся і стискалася. Це були не надто приємні відчуття, аж врешті мандрівка скінчилась.

І ось листа відкрив і прочитав його адресат — друг дівчини. Як він зрадив! Поцілував листа і поклав у коробку, де лежало вже чимало віршів, проте до жодного з них не додавалась квітка. Вона знову була перша і єдина — така, як її колись називав промінець. Усвідомлювати це було приємно.

Тепер квітка мала доста часу, щоб подумати. Вона міркувала про це, аж минуло літо й настала довга зима. Її дістали з коробки тільки тоді, коли знову настала тепла пора. Але тепер юнак був зовсім не радий її бачити. Він грубо взяв стосик листів і жбурнув аркуші у вогонь, а квітка випала на підлогу. Тепер вона була засушена й зів'яла, але хіба ж вона заслужила на те, щоб її викинули? Та все ж це було краще, ніж вогонь, де на попіл згоріли всі листи й вірші. А що сталося? Те, що буває поміж закоханими. Квітка була для юнака неприємною згадкою, насмішкою — бо ж дівчина, яка її подарувала, пошила його в дурні — за літо вибрала собі нового друга.

Наступного ранку на маленький засушений Пролісок світило сонце і здавалось, ніби його хтось намалював на підлозі. Служниця, яка підмітала кімнату, підбрала квітку і поклала в одну із книг, що лежали на столі, — вона подумала, що рослинка просто випала. І знову квітка опинилась серед віршів — тепер уже надрукованих. Вони були навіть кращі, ніж попередні, — принаймні на них витратили значно більше грошей.

Минули роки. Збірка віршів стояла на книжковій полиці, й урешті її взяли прочитати. Це була хороша книга — вірші й пісні давнього данського поета Амброзіуса

Стуба, дуже вміло написані. Чоловік, який саме читав цю книгу, перегорнув сторінку.

— О, то тут квітка! — промовив він. — Пролісок! Передчасна квітка, і поет був передчасний! Цю квітку поклали сюди не просто так. Бідний Амброзіус Стуб! Він так само, як пролісок, з'явився невчасно, надто рано, до того, як його здатні були поцінувати. Тож він мусив відчувати на собі подих жорстоких вітрів і блукання світами — від одного покровителя до іншого, як квітка, котру ставлять у склянку з водою чи вкладають у книжку! Невчасний поет, смішний і недалекоглядний — зате перший і єдиний данський поет тих днів. Звісно ж, тебе, маленький проліску, поклали до цієї книги як символ — не просто так.

І він поклав пролісок назад до книги. Тепер квітка пишалася усвідомленням того, що вона була символом у славетній книзі віршів і що той, хто їх писав, і сам виявився проліском, невчасним і небажаним — наче дурень, він очікував на літо серед зимових морозів. Квітка зрозуміла це на власний штиб, адже ми завжди все розуміємо по-своєму.

Ось такою була історія проліска.